

Krasznainé Kováss Enikő¹⁴²: Múltidézés – iskolatörténet régi fényképeken

Absztrakt: Az Óbudai Egyetem egyik jogelődje a Magyar Királyi Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola. Az 1901 és 1942 között megjelent évkönyvekben néhány fényképet közölt az Iskola vezetése, mely képek intézményünk korabeli teljes szakképzési struktúráját bemutatják. A kiváló minőségű felvételeken a különböző szakok műhelyei, tantermei, laboratóriumai, szertárai láthatók a különböző műszerekkel és berendezésekkel. A vetített-képes előadás érinti igen röviden az intézménytörténetet és bemutatja a képeken látható berendezéseket, egyúttal pár szóval megemlékezik a névadó Kandó Kálmánról, az őt ábrázoló grafika kapcsán és felidézi szellemiségét. Végezetül megismerteti a hallgatóságot néhány mai technikával készült színes fényképen a jogelődnek otthont adó épülettel és annak különleges díszítőelemeivel, melyek egyedülállóak hazánkban. – Jelen tanulmány 2015. május 27-én a 6. Báthory – Brassai Nemzetközi Tudományos Konferencia Történeti Szekciójában előszóban hangzott el vetített-képes előadás formájában.

*„...amint fogy-fogy a jövőendő,
Egyre-egyre drágább lesz a múlt”.
(Babits Mihály)*

Jogelődök, jogutód

Jelen konferenciának otthont adó intézmény az Óbudai Egyetem Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kara. Néhány régi-régi fényképpel elevenítem fel intézményünk egykori életét. A mottóként írott Babits-idézettel múltunk fontosságára hívom fel a figyelmet. Tekintsük át az elmúlt 117 év legfontosabb állomásait Iskolánk történetében:

- ✚ 1898: Magyar Királyi Állami Órásipari Szakiskola – az alapítás;
 - ✚ 1900: Magyar Királyi Állami Mechanikai és Órásipari Szakiskola – neve kibővül;
 - ✚ 1920: Magyar Királyi Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola – új szak;
 - ✚ 1941: Kandó Kálmán Villamosipari Középiskola – felveszi az iskola Kandó nevét;
 - ✚ 1969: Kandó Kálmán Villamosipari Műszaki Főiskola – főiskola lesz;
 - ✚ 1991: Kandó Kálmán Műszaki Főiskola – szakjai bővülnek, névváltozás;
 - ✚ 2000: Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar – integráció;
 - ✚ 2010: Óbudai Egyetem Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kara – egyetemmé válik.
- Első jogelődünk címe: Budapest, Józsefváros, Tavaszmező utca 15.

A fényképekről

1901-1937. között készültek a fényképek a jogelőd Szakiskolában.

A felvételek célja:

- ✚ híradás az új iskoláról a tanulók, a szülők és a szakma részére;
- ✚ a tantermek, laboratóriumok bemutatása, az évkönyvekben az utókornak;
- ✚ A névadó szellemiségének őrzése.

Az iskola vezetése a képeket a korabeli legmodernebb technikával készítette – magasnyomás, autotípiával fotózott cinklemezről – kiváló minőségben. Gondosan megtervezett a fényképsor: a Szakiskola teljes oktatási struktúráját bemutatja. A képek a szaksajtóban (Magyar Órások Szaklapja, 1902.) és az aktuális évkönyvekben jelentek meg 1928 és 1942 között.

¹⁴² okl. könyvtáros, ny. könyvtárigazgató, Óbudai Egyetem, krasznoi.mihalyne@lib.uni-obuda.hu

Fényképeink

1. kép: Tavaszmező utca 15. 1901-ben¹⁴³

A kereskedelemügyi miniszter 1898-ban alapította a Magyar Királyi Állami Órásipari Szakiskolát. 2 év múltán a Kereskedelemügyi Minisztérium és Budapest Székesfőváros építtetett az órásipari szakképzés céljára egy új iskolaépületet. A tervezésre kiírt pályázatot Pártos Gyula építőművész¹⁴⁴ munkája nyerte el. Az épület 1900-1901-ben épült fel Budapesten, a Józsefvárosban, a Tavaszmező utca és a Szűz utca sarkán, főhomlokzattal és bejáratral a Tavaszmező utca felé, így északi tájolású. (1. kép.) Az épület kétemeletes, alapincézett, impozáns, nyers téglaborítású, eklektikus stílusú, mely szecessziós elemeket tartalmaz. Különlegessége a magyaros jellegű terrakotta és velencei üvegmozaik díszítés. Az építkezés bekerülési költsége 250 ezer Korona volt. Az akkori legmodernebb eszközökkel szerelték fel az épületet, az oktatáshoz minden szükséges eszközt, berendezést, felszerelést biztosított a fenntartó. Az épület világítása már elektromos volt.¹⁴⁵

Első képünkön, az épület oromzatán egy négyzetes hasáb alakú, kupolával fedett tornyocska áll, órával az oldalain. Ugyanis széles e hazában – Nagy-Magyarországon – ez az iskola volt az egyetlen órás szakiskola. Mint ilyen, a fenntartótól – a Kereskedelemügyi Minisztériumtól – pontos időmeghatározásra kapott jogosítványt. 1901-ben nem lévén sem rádió, televízió, és telefoni pontos időjelzési szolgáltatás sem, az itteni órához igazították pl. a harangszót.

¹⁴³ Magyar Órások Szaklapja, 1902. 18. sz. 3. p.

¹⁴⁴ Pártos Gyula (eredetileg *Puntzman*) ([Apatin, 1845. augusztus 17.](#) – [Budapest, 1916. december 22.](#)) [építész](#), [Lechner Ödön](#) mellett a magyar stílusú [szecesszió](#) úttörője.

¹⁴⁵ A Budapesti Magyar Királyi Állami Mechanikai és Órásipari Szakiskola értesítője az 1901-1902-iki tanévről. Bp., 1902.

Ez a fényképünk a Magyar Órásk Szaklapjában jelent meg.¹⁴⁶ 1901-ben készült a felvétel, amikor még nem létezett színes technika. A fekete-fehér képen nem látható a lényeg: a velencei üvegmozaik díszítés, mely Róth Miksa üvegművész¹⁴⁷ műhelyében készült. Ez az épület ékessége. A fekete-fehér technika e hiányossága miatt előadásom végén néhány dia-képen 21. századi technikával készült felvételeken fogom bemutatni az épület különleges díszítményeit.

2. kép: Tavaszmező utca 15. 1925-ben¹⁴⁸

A 2. kép az iskolaépületet kb. az 1920-as évek közepén ábrázolja. 1920-ban lényeges szervezeti változás következett be intézményünkben. Új szak indult, az iskola neve Magyar Királyi Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskolára változott. (Megjegyzendő: Ez az első intézmény hazánkban, melynek nevében megjelenik az „elektromos” szó, hiszen a Budapesti Műszaki Egyetemen a Villamosmérnöki Kar majd csak 1949-ben fog megalakulni.) Elköltözött iskolánk falai közül az órásktatás. A szervezeti változásnak megfelelően lebontották az oromzatról az óratornyot, nem tudni, pontosan mikor. Így ma már az egykori órásk iskolára csupán az eklektikus oromzatú kapubejárat fölötti mozaikberakásban lévő homokóra emlékeztet.

Következő képünk (3. kép) 1937-ben készült. A Szakiskola nagyon népszerű volt a társadalom körében a sokszínű és többszintű, igen magas színvonalú képzései miatt. Az 1930-as évek közepére 200 fölé emelkedett a hallgatói létszám. Pártos Gyula 1900-ban 100 főre tervezte az épületet. Elkerülhetlenné vált a bővítés. Új épületszárnyat építtetett az iskola vezetése, ez a Tavaszmező utcai front, mely illeszkedik az épülethez, díszítése azonos az 1901-ben létrehozottal. Az építkezés 1936-37-ben zajlott le. Tervezőjét nem ismerjük. Fényképünk nem túl szerencsés beállítása, mert nem látszik jól rajta az új épületszárny, azonban eredeti a kép és az 1936/1937-es évkönyvben jelent meg.

¹⁴⁶ Magyar Órásk Szaklapja 1902. 18. sz. 3. p.

¹⁴⁷ Róth Miksa (Pest, [1865. december 26.](#) – Budapest, [1944. június 14.](#)) üvegfestő és mozaik művész.

¹⁴⁸ Értésítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1929-30. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda R. T., 1930.

3. kép: Tavaszmező utca 15. 1937-ben, az új épületszárnyal¹⁴⁹

Következő képünk (4. számú) egy nyolc napos ingaórát, vagy más néven lábasórát ábrázol. Méretei: 800x350x2200 mm. Graham szerkezetű, súlymeghajtású, az óra szerkezetét a tanulók készítették műhelygyakorlaton – tanári felügyelet mellett – a Szakiskola mechanikai műhelyében 1902-ben. Tokja Thék Endre bútorasztalos¹⁵⁰ gyárában készült. A lábasóra szecessziós stílusú, politúrozott. A fa fajtája nem állapítható meg a képről. Az óra az Országos Műszaki Múzeum tulajdonában van.

¹⁴⁹ Értesítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1936-37. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Sárkány Nyomda R. T., 1937.

¹⁵⁰ Thék Endre (Orosháza, 1842. november 3 – Balatonfüred, 1919. június 8.) bútorasztalos, a magyar nagyüzemi bútorgyártás megteremtője. Gyára az Üllői út 66. szám alatt volt a Józsefvárosban.

4. kép: Lábasóra 1902-ből¹⁵¹

5. kép: Műhely-terem 1901-ben¹⁵²

Mechanikai műhely-termet látunk az 5. számú képen. A maga nemében fotótörténeti különlegesség – a fénykép keletkezési idejét tekintve. A bemutatott képek között ez az egyedüli, melyen tanárok és diákok láthatók. A tanulók mindegyike munkaköpenyt visel, állva dolgoznak. A kép előterében, közepén 13-14 éves fiúcskák láthatók, baloldalon és hátrább kicsivel idősebb fiúkat látni. A tanárok kivétel nélkül sötét öltönyt és fehér inget viselnek. Ünnepeyesnek hat az öltözetük, hiszen ekkor társadalmi eseménynek számított a fényképezés.

¹⁵¹ Fénykép az ÓE Tavaszmező utcai Könyvtárának fényképtárából.

¹⁵² Magyar Órásk Szaklapja 1902. 18. sz. 4. p.

A műhely-terem kb. 50 m hosszú és 6,4 m széles¹⁵³. Ebben a műhelyben folyt a gyakorlati oktatás, itt ismerte meg és gyakorolta a tanulóifjúság a fémmegmunkálás alpműveleteit, melyek a csiszolás, reszelés, fúrás, esztergálás, gyalulás, marás.

Középen és az ablak előtt munkaasztalokat látni, mindegyiken satu, mely a munkadarab rögzítésére szolgált. Az asztalokon sokféle kéziszerszám van. A korabeli leírásból tudjuk, hogy minden tanulónak 200 db különféle szerszám állt rendelkezésére¹⁵⁴. A kép jobb oldalán, a fal mentén különböző megmunkáló gépek sorakoznak. Ezek: maró- és esztergagép finommechanikusoknak, fúrógép, gyalu. A megmunkáló gépek még lábajtásúak. A mennyezeten fehér üveg-burájú villanylámpák függenek, minden munkaasztalnál biztosítva a helyi világítást.

A következő, vagyis a 6. számú kép ugyanazt a műhely-termet ábrázolja, mint az előző kép, csak egy emberöltővel később. Ezen a képen már nincsenek diákok és tanárok, ettől a hangsúly a látható szerszámokon és megmunkáló gépeken van. 1928-1929-ben is ebben a műhelyben sajtóították el és gyakorolták a tanulók a fémmegmunkáló alpműveleteket. Egyidejűleg 1 osztálynak volt a teremben műhelygyakorlata.

6. kép: Mechanikai tanműhely 1929-ben¹⁵⁵

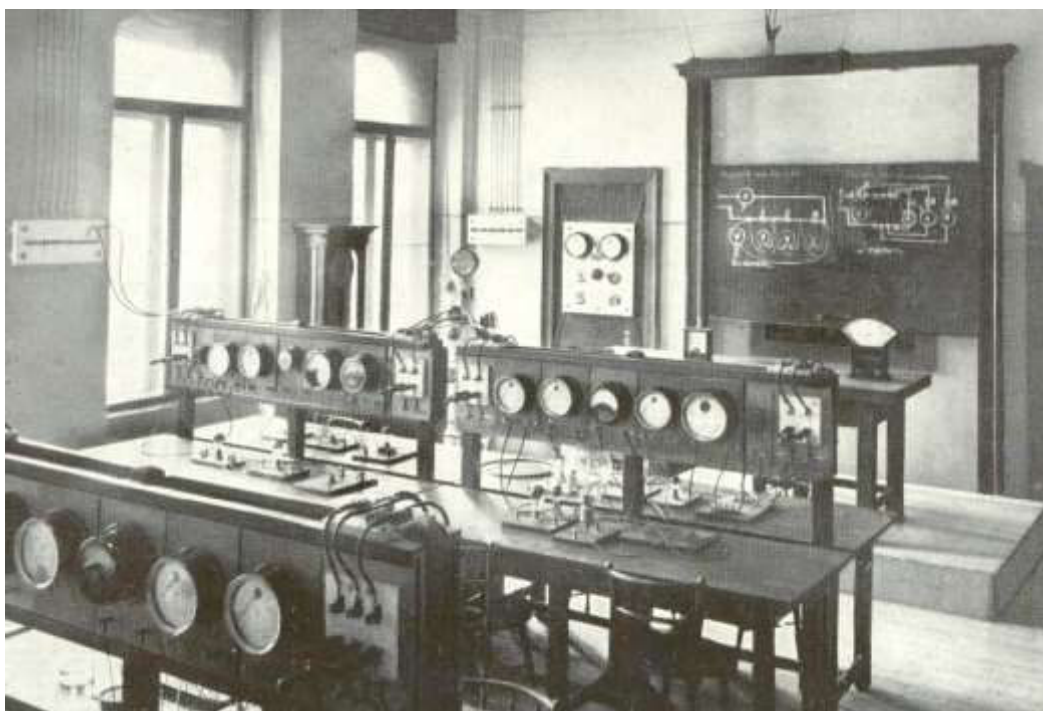
Jobb oldalon az első egy marógép, utána finommechanikai esztergagép következik, majd fúrógépet és gyalut látni a sorban. Lényeges különbség van az 1901-es műhely és az 1928-as között: itt már transzmissziós meghajtásúak a gépek. Felettük látható a mennyezetről lejöő szíjhajtás. Az 1920-as években már egy központi meghajtású egyenáramú villamos gép forgatta a munkagépeket. A marógép (lefelől) felett látható is a villamos forgógép egy része. Ha a szíjhajtással működtetett gépeket valamilyen oknál fogva időlegesen le kellett állítani, a szíjat leemelték a forgó tengelyről. A központi meghajtást biztosító egyenáramú villamos gépet a munka végeztével kapcsolták le. A gépek szíjhajtását a későbbi, 1940-es években cseréltette le Vigh Bertalan igazgató. Ezen a képen is jól láthatók a mennyezetről függő fehér burájú villanylámpák.

¹⁵³ Magyar Órások Szaklapja 1902. 18. sz. 2. p.

¹⁵⁴ A Budapesti Magyar Királyi Állami Mechanikai és Órásipari Szakiskola értesítője az 1901-1902-iki tanévről. Bp., 1902.

¹⁵⁵ Értesítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1928-29. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1929.

Középen és a baloldalon az ablakok előtt vannak a munkaasztalok, minden tanulónak külön-külön. Mindegyiken satu látható, mely a munka tárgyának befogására, rögzítésére szolgált, így lehetett itt gyakorolni a reszelést, csiszolást és egyéb műveleteket. Ezen a képen egyéb kéziszerszám nem látható – a munkaasztalok üresek. A fedlap alatt mély szerszámtartó fiók volt, ebben tárolták a 200 különféle szerszámot. – Az 1950-es években ide járó egykori hallgatónk – dr. Jármai Ferenc – elmondása szerint egy-egy munkaasztalt a sokféle szerszámmal egyidejűleg 3 osztály használt, heti váltakozással és szigorú leltározási renddel. Pedagógiai és nevelési szempontból volt ennek jelentősége, mert a tanulók felelősséggel tartoztak nem csak az iskolának, de egymásnak is a szerszámokat illetően.

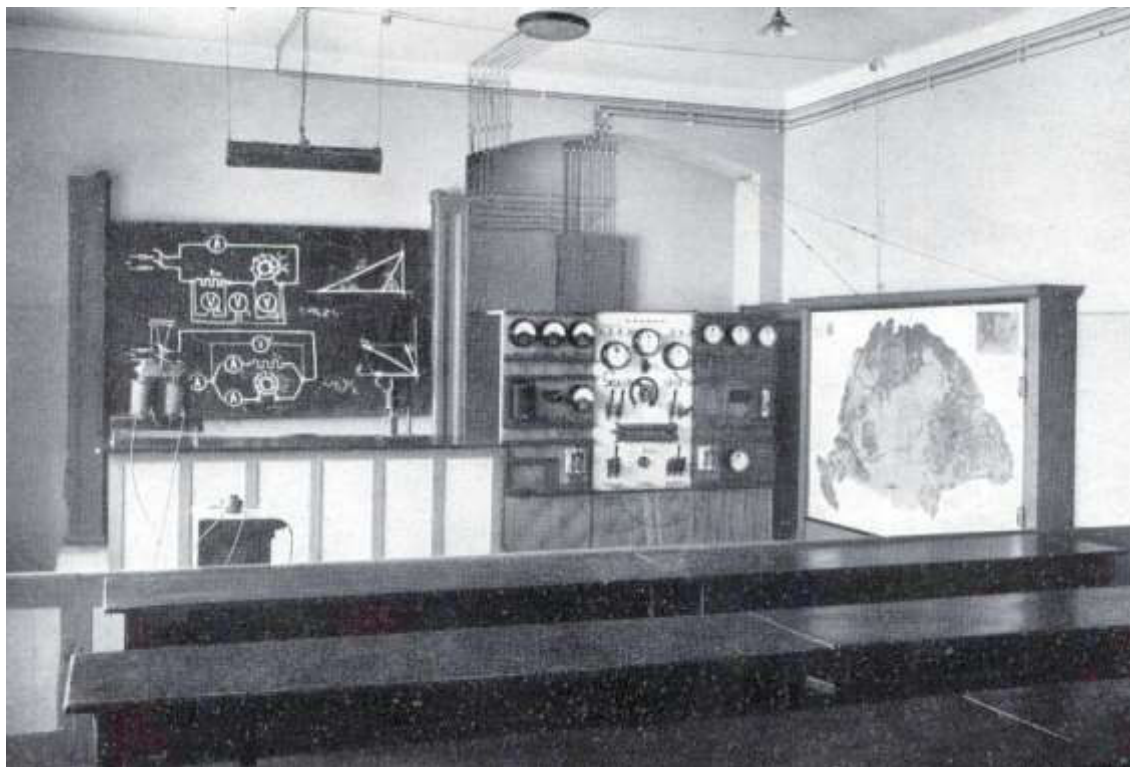
7. kép: Elektromos mérő- és kapcsológyakorlatok munkaterme 1929-ben¹⁵⁶

A 7. képen asztalcsoportonként 4 mérőhelyes laboratóriumot látunk, mely mérőhelyeken az alpméréseket (áramerősség, feszültség, ellenállás, stb. mérése) gyakorolják a hallgatók. Jól észrevehető, hogy azonos felépítésű, azonos típusú műszerekkel felszerelt mérőhelyeket alakítottak ki. A műszerek klasszikus, ún. depre-műszerek, vagyis mutatókkal ellátottak. A mérőhelyek bal és jobb felső szélén látható a tápellátást biztosító karos kapcsoló. Az akkori műszaki kivitelnek megfelelően a szigetelő lap márványból készült. A mérőasztalon láthatóak a mérési objektumok paneljai.

Megjegyzendő, hogy a mérési objektumokat akkor is, de a mai napig a Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar oktatói tervezik meg és műszerészei készítik el.

A táblán a mérési feladat kapcsolási rajza látható, mely ellenállások soros és párhuzamos kapcsolásával az áram- és feszültségmérés ábrája. A tábla mellett baloldalt a tanteremben a feszültség be- és kikapcsoló táblája van. A két ablak között egy földön álló ingaóra látható – az óráskolai múltra emlékeztetve.

¹⁵⁶ Értésítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1928-29. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1929.

8. kép: Tanterem kísérleti kapcsolótáblával 1929-ben¹⁵⁷

A 8. képen egy kapcsolások, vagy kísérletek bemutatására szolgáló tantermet és berendezéseit látjuk. Erre utalnak a padok, tehát itt a tanár tartja a bemutató előadást.

A táblán lévő ábrán egy váltakozó áramú feszültség- és árammérési kapcsolási összeállítás látszik. A tábla jobb oldalán feltételezhetően az áram és a feszültség közötti vektoriális kapcsolások ábrái láthatók.

A tábla előtt baloldalon helyezték el a mérendő objektumot, a nagy induktivitást tartalmazó tekercseket, melyeket váltakozó árammal gerjesztettek.

A táblától jobbra helyezték el a kapcsolótáblát a műszerekkel.

A tanterem jobb oldali falán Magyarország térképe látható, mely 1920 után készült, itt teremdekoráció szerepet tölt be.

¹⁵⁷ Értesítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1928-29. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1929.

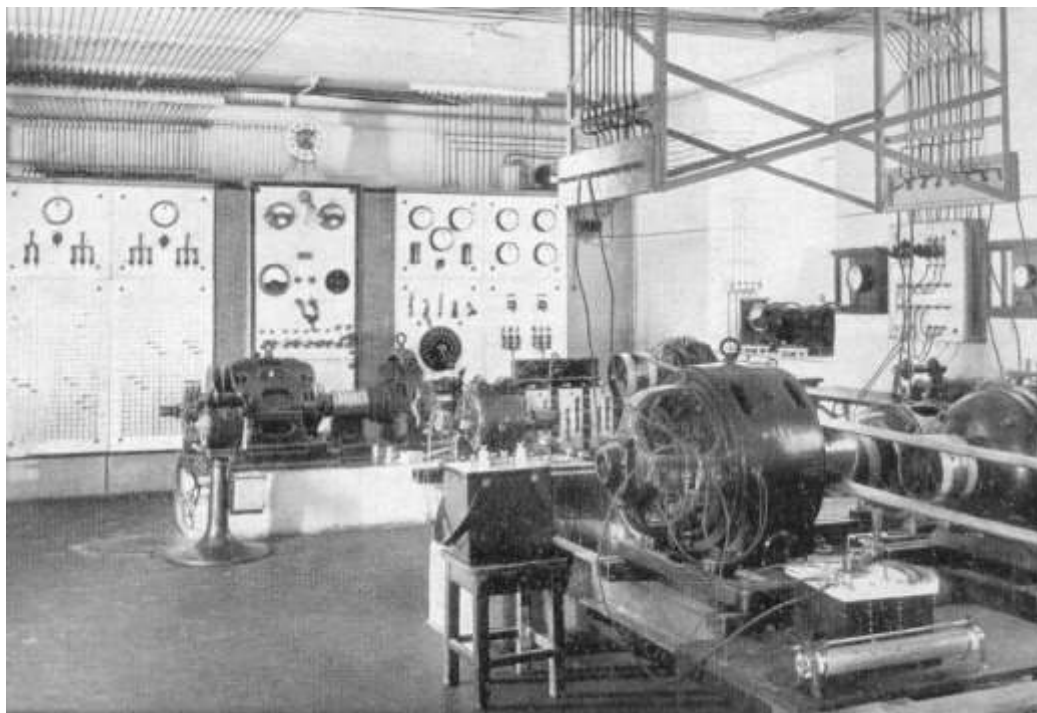
9. kép: Távjelző és távbeszélő-technikai szertár 1930-ban¹⁵⁸

Ez nem tanterem, az oktatáshoz szükséges eszközöket tárolták itt. (9. kép). Egy zárt és egy nyitott szekrényt látunk a kép közepén. A bal oldali szekrényben a mérésekhez felhasználandó vezetékek tekercsei láthatók. A jobb oldali, nyitott szekrényben felül hagyományos csengőket látni, amelyeket az iskolákban, lakásokban használunk és ezek a csengők különböző távjelző mérésekhez készültek. A nyitott szekrényben alul egy ellenállásmérő és egy akkumulátor látható.

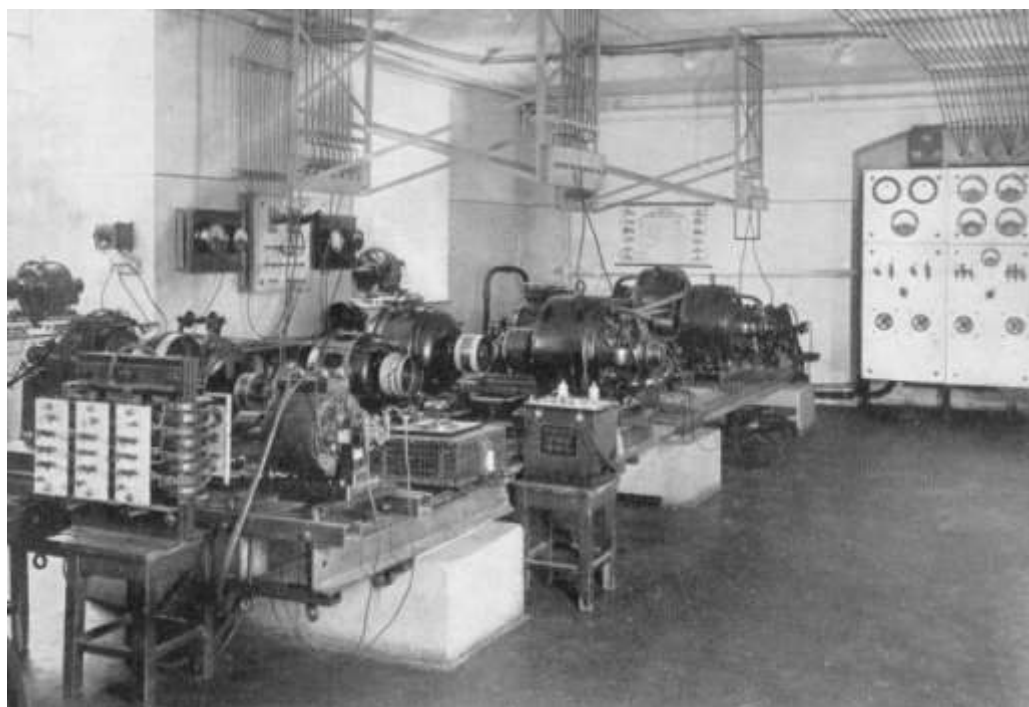
A kép bal oldalán, a szekrény mögött a terem falán egy demonstrációs modell-tábla látható, melyen a telefonos hívás-kezdeményezést és hívás-fogadást lehet megérteni, megtanulni, ill. gyakorolni. Erre szolgál a látható telefonkagyló és a csengő.

A terem jobb oldali falán az ablak mellett egy mechanikus készülék van, mely a távjelzési információk regisztrálására szolgál és a hengeres papírra tollal írja/rajzolja az információkat: pl. a hőmérsékletmérés, vagy a levegő páratartalma adatait. – Ezen a falon feltehetően egy akusztikus kijelző berendezés látható, a csengő utal erre.

¹⁵⁸ Értésítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1929-30. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1930.

10. kép: Elektromos gépkezelő-gyakorlatok munkaterme 1928-ban¹⁵⁹

11. kép: Elektromos gépkezelő-gyakorlatok munkaterme 1930-ban¹⁶⁰

Az elektromos gépkezelő gyakorlatok munkaterméről két felvételünk is van (10. és 11. kép), kicsit változtatott, 90 fokos eltérésű beállítással és 2 év különbséggel.

Ebben a munkateremben az egyenáramú és váltakozó áramú gépek indítását, a gépek fordulatszám-változtatását tanulták meg és gyakorolták a hallgatók. Az 1920-30-as években a villamos gépek

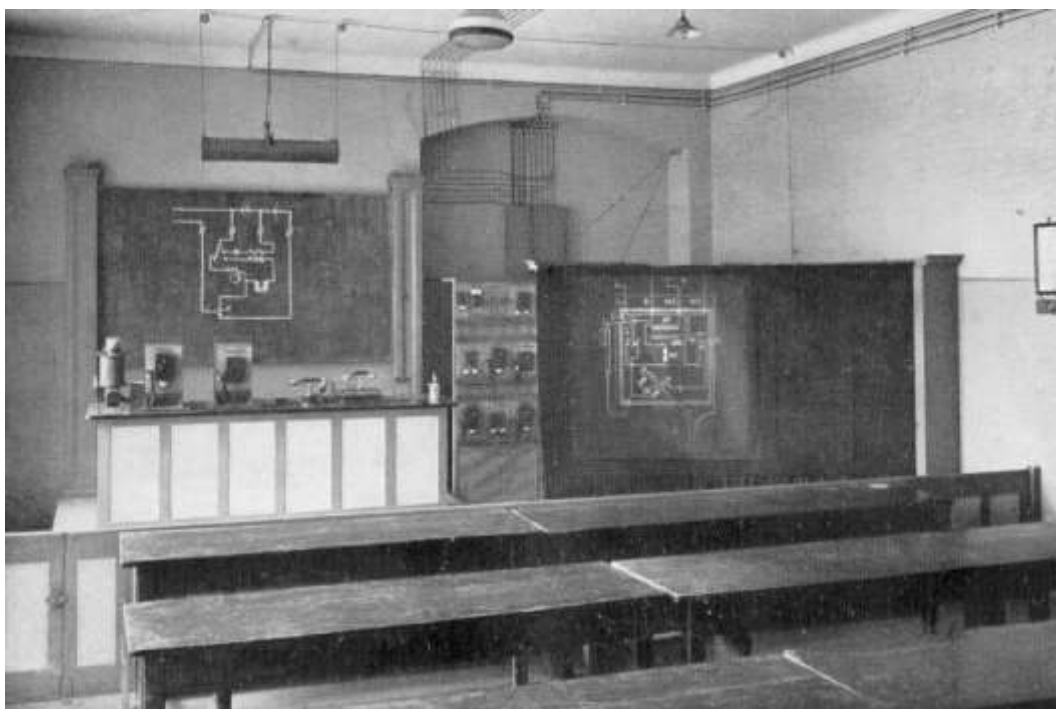
¹⁵⁹ Értesítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1928-29. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1929.

¹⁶⁰ Értesítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1929-30. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1930.

beindítása komoly szakértelmet igényelt és összetett villamos-mechanikai műveletekből állt. A mai gyakorlat sokkal egyszerűbb: nyomógombot, vagy kapcsolót alkalmaznak a villamos gépek indításához. – A képen látható villamos forgógépek a Ganz Villamossági Gyárban és a Láng Gépgyárban készültek.

A terem hátsó falán a kapcsoló szervek láthatók: villáskapcsoló, ill. áram- és feszültségmérő műszerek.

A villamos forgógépek indításához szükséges ún. indító ellenállások igen nagy áramot kellett elviseljenek. Ezért ezeket szigeteletlen réz-vezetékekből állították össze. Ezek a réz-rudak láthatók a gépek felett a mennyezeten felfüggesztve.

12. kép: Tanterem nappali vetítőberendezéssel 1930-ban¹⁶¹

Ez a terem optikai vetítések bemutatására, ennek megtanítására szolgált. (12. kép.) Nem mozi-vetítésről van itt szó, hanem ábrák, rajzok, képek vászonra való kivetítéséről. A tanár mutatta be és tanította meg a vetítógép működési elvét és működését, a tanulók a padokban foglaltak helyet.

A fényképen bal oldalt az iskolai tábla, középen az elektromos kapcsolótábla, jobb oldalt a vetítévászon van. A táblán villamos kapcsolási rajz látható, mely a vetítógép villamos bekötését ábrázolja. A kivetítendő rajzok, ábrák megjelenítéséhez nagy teljesítményű fényforrást kellett működtetni. A középen lévő kapcsolótábláról kapta az energiát a vetítógép. Jobb oldalon van a vetítévászon a kivetített kapcsolási rajzzal. Az asztalon vetítógépeket helyeztek el, gyakorlás céljára.

A vetítés – *mint szemléltető lehetőség* – pedagógiai szempontból kettős: A tanárnak nem kellett az órán lerajzolni az ábrát vagy a kapcsolási rajzot, amivel időt takarított meg. Azonban a hallgató akkor tanulta meg jól az anyagot, ha maga készítette el a rajzot, vagy ábrát.

¹⁶¹ Értésítő a Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1929-30. tanévről. Közli Vigh Bertalan igazgató. Bp., Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó R. T., 1930.

13. kép: Arckép Kandó Kálmánról 1930-ban¹⁶²

Egerfarmosi H. C. dr. Kandó Kálmán (1869. július 8. Pest – 1931. január 13. Budapest) okl. gépészmérnök, a nagyvasúti villamos vontatás úttörője, a fázisváltós rendszer feltalálója. A zseniális magyar mérnököt a kép 60 éves korában ábrázolja. Hasonló felvételek jelentek meg Kandóról halála után, de ennek a fotógrafikának a különlegessége a kép alatt szereplő kézírásos Kandó-aláírás. Iskolánk jogelődje 1941-ben, 10 évvel Kandó halála után vette fel nevét és lett az intézmény Magyar Királyi Állami Kandó Kálmán Villamosipari Középiskola. A jogutód – az Óbudai Egyetem Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kara – viseli a nevet ma is és őrzi a névadó szellemiségét.

Az iskolaépület díszítése – színes fényképeken¹⁶³

Befejezésül az épület díszítőelemeiről – melynek „hetedhét országban nem találtam mását” – láthatunk néhány fényképet. A 14. kép az oromzaton látható feliratot mutatja. Terrakotta alapszínen arany betűkkel látható az intézmény megnevezése 1901-ben, amikor az épületet átadták rendeltetésének.

¹⁶² A Budapesti M. Kir. Állami Kandó Kálmán Villamosipari Középiskola évkönyve az 1941-42. tanévről. Közli Vigh Bertalan, Kauser János. Bp., Sárkány Nyomda R. T., 1942.

¹⁶³ A színes fényképek a szerző adatbázisából valók.

14. kép: Az oromzat díszítése

15. kép: Homokóra a kapubejárat felett

Kék alapszínű üvegmozaik mezőben látható a homokóra (15. kép), színes virágmintákkal körülvéve. Az üvegmozaikot terrakotta színű szecessziós ívű pirogránit keretezi. Az egykori órásiskolára ma már csak ez a homokóra emlékeztet.

16. kép: A díszítőelemek és az ablakok ritmikussága

Az épület díszítésében dominál az első emeleti ablaksor alatti nagyméretű, téglalap alakú színes velencei üvegmozaik sor. (16. kép.) A fekvő téglalapok alapszíne terrakotta, benne magyar szecessziós színes – arany, zöld, sárga – hullámzó virágminták.

17. kép: A Nap az üvegmozaikban

18. kép: A Hold az üvegmozaikban

A téglalapokban középen, csúcsára állított, díszített oldalú négyzet helyezkedik el. Kék mezőben: az egyikben a Nap (17. kép), másikban a Hold (18. kép). A művész – Róth Miksa – aki megálmodta ezen iskolaépület díszítését, a Nap és a Hold ritmikusan ismétlődő megjelenítésével, ennek egy iskola falára helyezésével – éspedig egy órás iskola falára helyezésével – megjelenítette a múltó idő fogalmát! Ugyanakkor kifejezte és hangsúlyozta az életünk során való tanulás folytonosságát – mintegy száz évvel korábban megfogalmazta a ma divatos „Long Life Learning”, az élethosszig tartó tanulás szükségességét.

Felhasznált irodalom

- ✚ A Budapesti Magyar Királyi Állami Mechanikai és Órásipari Szakiskola értesítői 1898-1918. Bp. Korvin Testvérek.
- ✚ Értesítő a Budapesti Magyar Királyi Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola 1928-1944. tanéveiről. Bp. Sárkány Nyomda Rt.
- ✚ Magyar Órások Szaklapja. 1899-1919. Bp., Szakegylet.
- ✚ Schnöller Antal: Az órásipari szakiskolától a műszaki főiskoláig. Kézirat, 1979. 35 p.
- ✚ Schnöller Antal: A KKVMF “előtörténete” 1945-től. Kézirat, 1985. 25 p.
- ✚ Schnöller Antal: Az órásipari szakiskolától a műszaki főiskoláig. = Elektronikai Technológia – Mikrotechnika, 30. évf. 1991. 270-273. p.
- ✚ Juhász Gábor: Az Órásipari Szakiskolától a Villamosipari Műszaki Főiskoláig. 1898-1969-ig. Kézirat, 1985. 67 p.
- ✚ Krasznainé Kováss Enikő: A 100 év története. In = A Kandó Kálmán Műszaki Főiskola centenáriumi évkönyve. Bp., KKMF, 1998. 5-50. p.
- ✚ Helyesírási kézisótár. Bp. Akad. K., 1988.
- ✚ A magyar helyesírás szabályai. 11. kiad. Bp. Akad. K., 1984.
- ✚ Fodorné – Fábián – Csengeri: Műszaki helyesírási szótár. Bp. Műszaki Kvk., 1990.
- ✚ Magyar életrajzi lexikon. 1-4. köt. Akad. K., 1967-1994.

A bemutatott fényképek forrása

- ✚ A Magyar Királyi Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskola évkönyvei;
- ✚ Az Óbudai Egyetem Tavaszmező utcai Könyvtárának fényképgyűjteménye;
- ✚ A szerző saját adatbázisa.